

การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

สุพิศ บายคายนม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ สุพิศ บายคายคม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ดร. ขวัญภูริล พิศาลพงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วาณี สุภาพงศ์ตานติ)

.....กรรมการ
(ดร. ปรัชญนันท์ นิลสุข)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์)

.....กรรมการ
(ดร. ขวัญภูริล พิศาลพงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วาณี สุภาพงศ์ตานติ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสิทธิ์ จิตรสถาพร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร. ขวัญภูริล พิศาลพงศ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วาทณี ฐานานวงศ์คานติ กรรมการที่ปรึกษา และดร. ปรัชญนันท์ นิลสุข กรรมการที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวินี ดร. นงเยาว์ เปรมกมลเนตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล อุ่ณจิตติ ที่กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณบดีคณะวิทยาการจัดการ คณบดีคณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ศรีราชา และคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชาที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งบุพการีและท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุพิศ บายคายคม

46911964: สาขาวิชา: บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์; ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์)

คำสำคัญ: การรู้สารสนเทศ

ผู้พิศ บายคายนค: การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา (INFORMATION LITERACY OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY SI RACHA CAMPUS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ขวัญภูติ พิศาลพงศ์, D.A., วาณี ฐาปนวงศ์สานติ, กศ.ม., ปรัชญนันท์ นิลสุข, ค.ด. 143 หน้า. ปี พ.ศ. 2550.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา โดยจำแนกตามคณะ ตลอดจนเพื่อเสนอรูปแบบเค้าโครงเนื้อหาบทเรียนช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์ที่เหมาะสมสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ระดับชั้นปีที่ 1-4 ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ F-test จากการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. นิสิตมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกมาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า นิสิตมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางทุกมาตรฐาน โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 6 ความสามารถใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจและยอมรับประเด็นทางด้านวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่แวดล้อมด้วยการใช้สารสนเทศ รองลงมา ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ความสามารถในการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ความสามารถในการประเมินสารสนเทศ มาตรฐานที่ 5 ความสามารถประยุกต์สารสนเทศใหม่และสารสนเทศที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือสร้างความเข้าใจใหม่ได้ มาตรฐานที่ 4 ความสามารถจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิตขึ้นมาได้ และมาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบนิสิตทั้ง 3 คณะ โดยรวมพบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกันมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายมาตรฐาน พบว่านิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกันมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ส่วนมาตรฐานอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกัน เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่านิสิตที่ศึกษาคณะทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการค้นหาสารสนเทศสูงกว่านิสิตคณะวิทยาการจัดการ ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่างกัน

3. จากการศึกษาศึกษาและเปรียบเทียบสามารถนำเสนอรูปแบบเค้าโครงเนื้อหาบทเรียนช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์ที่เหมาะสมสำหรับนิสิตปริญญาตรี จำแนกเป็น 7 Module ดังนี้ Module 1 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ Module 2 การตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ Module 3 การเข้าถึงสารสนเทศ Module 4 การประเมินสารสนเทศ Module 5 การจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิตขึ้นมาได้ Module 6 การประยุกต์ใช้สารสนเทศ Module 7 การใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจ

46911964: MAJOR: LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE; M.A. (LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE)

KEYWORD: INFORMATION LITERACY

SUPIT BAYKAYKOM: INFORMATION LITERACY OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY SI RACHA CAMPUS. THESIS ADVISORS: KWANCHADIL PHISALPHONG, D.A., WANEE THAPANAWONGSANTI, M.Ed., PRACHAYANUN NILSOOK, Ph.D. 143 P. 2007.

The objectives of this research were to study and compare the information literacy of undergraduate students at Kasetsart University (KU) on Si Racha Campus by categorizing into faculties, and to present the format of the lesson content for teaching information skill on a suitable website for undergraduate students of KU on Si Racha Campus. The sample consisted of 361 undergraduate students from first year to fourth year in the academic year 2006. The research instrument was a questionnaire, and data was analyzed by using statistics of percentage, mean, standard deviation and F-test Statistic. The results of this research were as follows:

1. Undergraduate students of KU on Si Racha Campus had the information literacy as a whole at a moderate level. When considering each particular standard, it was found that the students' information literacy was at a moderate level in all standards, ranking from the highest to lowest means were: the 6th standard (The understanding and accepting the issues related to culture, ethic, economy, legislation, and the environment surrounded by information), the 1st standard (Realization of the need for information), the 3rd standard (Ability of information evaluation), the 5th standard (Ability of applying new and former information so as to create the new concept or create the new understanding), the 4th standard (Ability of managing the collected or produced information, and the 2nd standard (Ability of information searching), respectively.
2. The comparison of the information literacy in all standards among undergraduate students from 3 different Faculties showed that there was no significant difference ($p < 0.5$) among students in all Faculties. On comparing each standard, it was found that there was a significant difference ($p < 0.5$) in the 2nd standard (Ability of information searching) between the students from Faculty of Resource and Environment and those from Faculty of Management Sciences. While the other standards and Faculties, no significant differences were found ($p < 0.5$).
3. From the study and the comparison, the format of lesson content for teaching information skill on the website for undergraduate students was presented and categorized into 7 modules: the 1st Module (Significant of Information Literacy), the 2nd Module (Realization of Information Need), the 3rd Module (Information Access), the 4th Module (Information Evaluation), the 5th Module (Information Management), the 6th Module (Apply of Information), and the 7th Module (Understanding of using Information).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ประวัติและความเป็นมาของการรู้สารสนเทศ.....	9
ความหมายของการรู้สารสนเทศ.....	12
มาตรฐานการรู้สารสนเทศ.....	16
การรู้สารสนเทศกับการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.....	32
การสอนการรู้สารสนเทศ.....	35
การสอนการรู้สารสนเทศต่างประเทศ.....	35
การสอนการรู้สารสนเทศในประเทศ.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ.....	45
งานวิจัยในประเทศ.....	45
งานวิจัยต่างประเทศ.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	101
อภิปรายผลการวิจัย.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	126
ภาคผนวก ก.....	127
ภาคผนวก ข.....	131
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	143

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรโดยจำแนกตามคณะ.....	57
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามคณะ.....	58
3 จำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม.....	65
4 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการของห้องสมุด ม. เกษตรศาสตร์.....	66
5 จำนวนและร้อยละของนิสิตที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ห้องสมุด การศึกษาค้นคว้า ข้อมูลและวิธีการทำรายงาน.....	67
6 จำนวนและร้อยละของการสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต หรือเว็ลด์ไวด์เว็บ.....	68
7 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศในภาพรวม.....	69
8 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ จำแนกตามคณะ.....	70
9 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 1 ในภาพรวม.....	73
10 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิต มาตรฐานที่ 1.....	74
11 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 ในภาพรวม.....	76
12 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิต มาตรฐานที่ 2.....	77
13 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ในภาพรวม.....	82
14 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิต มาตรฐานที่ 3.....	83
15 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 4 ในภาพรวม.....	86
16 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิต มาตรฐานที่ 4.....	87
17 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 5 ในภาพรวม.....	89
18 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิต มาตรฐานที่ 5.....	91
19 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 6 ในภาพรวม.....	93
20 ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิต มาตรฐานที่ 6.....	94
21 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ 6 มาตรฐาน โดยรวมของนิสิตทั้ง 3 คณะ.....	97
22 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิตทั้ง 3 คณะ จำแนกตามรายมาตรฐานคณะ.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

23 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิตทั้ง 3 คณะ

มาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ..... 99

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	5
2 บทเรียนช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศทั้ง 7 Module.....	102
3 Module 1 สารสนเทศและการรู้สารสนเทศ.....	104
4 Module 2 การตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ.....	105
5 Module 3 การเข้าถึงสารสนเทศ.....	107
6 Module 4 การประเมินสารสนเทศ.....	108
7 Module 5 การจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิตขึ้นมาได้.....	109
8 Module 6 การประยุกต์ใช้สารสนเทศ.....	110
9 Module 7 การใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจ.....	111